

λίσει ἐπὶ τοῦ ἀσπαίροντος σώματός του, καὶ ἐμπληκτος εἶδεν ὁ κόσμος τὴν πρωτοφανῆ ἐκείνην νεκρανάστασιν, ὅταν τὸ πυροβόλον τοῦ κλέπτου τρομερὸν ἀντήχει ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου μέχρι τοῦ Γαινάρου, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδης μέχρι τοῦ Ἰστρου, κατὰ παράδοξον τῆς εἰμαρμένης σύμπτωσιν σκιερὸν τι νέφος ἐπεσκίασε τὴν τότε κυμαινομένην παλιγγενεσίαν.

Ὁ προετοιμάσας τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄, ὡς πρωτόλειον αὐτῆς σφάγιον, δίκην ληστοῦ, ἐκρέματο πρὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχείου. Κληροδοτῶν ὁ αἰοίδιμος ἐθνάρχης εἰς τὸ γένος ἡμῶν, τοῦ ὁποίου τὴν ἐλευθερίαν πολλάκις ὠνειρεύθη καὶ πολλά δι' αὐτὴν ἐμόχθησε, τὸν καθημαγμένον βρόγχον τῆς ἀγίας του ἀγχόνης, ἀπήρχετο ἵνα μεσιτεύσῃ καὶ παρὰ τῷ πλάστῃ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του, τοῦ ὁποίου πρωτομάρτυς ἀνεδείχθη.

Καὶ ὅμως ἡ ἀποθάρρυνσις ἐκείνη ἐν ἀκαρεῖ διελύθη. Ἀπὸ τὸ καταξέσχισμένον βῆσον του, ὅπερ ἠγίασεν ὁ σέφανος τοῦ μαρτυρίου, κατεσκευάσθη ἡ τουρκομάχος τῶν Ἑλλήνων σημαία, ἥτις προπορευομένη τῆς μάχης, τότας ἐλπίδας καὶ τόσῃ ἐκδίκησιν ἐνέπνεεν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας μαχητάς.

Παρ' ἐλπίδα ὅμως εἰς τὰς, ὑπὸ τὸ πρίσμα τοῦ ἀπαισιωτέρου φατριασμοῦ, συγγραφείσας διαφόρους τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἱστορίας, καὶ τὸ μέγα καὶ περίπυστον ὄνομα τοῦ ἀγίου ἡμῶν πρωταθλητοῦ οὐδεμιᾶς ἔτυχε σπουδαίας μνήμης, μέχρις ὅτου ὁ ἀνεψιὸς τοῦ αἰοίδιμου πατριάρχου ἀνεπλήρωσε τὴν ἀσύγνωστον ταύτην παράλειψιν.

Ὁ Κύριος Γ. Ἀγγελόπουλος, ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἀφοῦ εἰς τὴν πατρίδα προσέφερε μακροχρόνιον ἔντιμον ὑπηρεσίαν, μακρὰν τῶν λυμαινομένων τὴν πατρίδα κομμάτων, τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως ἐκπληρῶν τὸ καθήκον του, εὐρέθη μίαν ἡμέραν ἀπεβρίμμενος ὑπὸ πολιτικῆς, ἥτις ὡς μόνον συστατικὸν ἀπῆτει τὴν φυχολύπη. Οὕτω παραγκωνισθεὶς ὁ ἀνεψιὸς τοῦ πατριάρχου, οὐδὲν ἄλλο ὠνειρεύετο ἢ τὴν ἱεράν μνήμην τοῦ θεοῦ του. Ἡ ἰδέα αὕτη τοσοῦτον ἐνεσαρκώθη εἰς αὐτὸν, ὥστε μῆτε ἄτρυτοι κόποι, μῆτε δαπάναι, ἔχυσαν ἵνα τὸν ἀποτρέψωσι τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ του. Ἐνθουσιῶν συνθήριζε μετ' εὐλαβείας καὶ τὸ ελάχιστον ἔγγραφον τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἀνδρός, καὶ ἀφοῦ ὀπωσοῦν κατήρησεν ἀξιόλογον συλλογὴν, ἤρχισε τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον, μηδὲν ἄναλο-

γισθεὶς ἐπὶ τέλους τὸ πολυδάπανον, ἀλλ' ἐκ τῶν στερημάτων του παντοιοτρόπως ἐξοικονομήσας.

Ἐν τοῖς δημοσιευομένοις ἐγγράφοις, διαλάμπει ὁ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, τῆς παιδείας, καὶ πρὸ πάντων ὁ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ γένους ἔνθερος ζῆλος τοῦ ἀπαγχονισθέντος πατριάρχου.

Εὐχόμενοι ἵνα ὅσον τάχιστα ἐκδοθῶσι καὶ οἱ ἄλλοι τόμοι, ἀπονέμομεν φόρον δικαίου ἐπαινίου πρὸς τὸν φιλοπάτριδα Κ. Ἀγγελόπουλον, κάλλιον παντὸς ἄλλου ἐξυπηρετοῦντα οὕτω τὴν πατρίδα.

Κ. Σ.

Ἐγχειρίδιον συστηματικῆς ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ Παύλου Ἰωάννου, ἱατροῦ καὶ παρασκευαστοῦ τῆς ἀνατομίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ. — Βιβλίον πρῶτον. — Ὄσσεολογία καὶ σινδεδσμολογία. — Ἐν Ἀθήναις, 1865.

Δύο τινα εἶδη ἡ καλλιγόνος Ἑλληνικὴ γῆ ἐν ἀφθονίᾳ παράγει, ὑπουργοὺς καὶ καθηγητάς ἱκανωτάτους καὶ σοφωτάτους. Ἡ γηραιὰ Ἑυρώπη μᾶς χειροκροτεῖ, μᾶς ζηλεύει καὶ μακαρίζει τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τῇ ταχείᾳ αὐτῶν διανοητικῇ προόδῳ· ἡμεῖς δὲ σεμνυνόμεθα, ἐξογκούμεθα καὶ ἐνειρευόμεθα γλυκύτατα ἐνύπνια μὲ τὸ «Κούνια Μανώλη, νὰ πᾶμε στὴν πόλη». Καὶ νομίζετε ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ ὑπάγωμεν; Οὐδὲν εὐκολώτερον, σὰς θεοῖα, ἂν ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ τινα ἔτη ἢ μετὰ τὴν Ὀκτωβριανὴν ἐπανάστασιν δοθεῖσα ἐπὶ τὰ πρόσω ὄθησις εἰς τὰ ἑλληνικὰ πράγματα. Ποῦ ἄλλου εἶδετε τρόντι τέσσαρα ἀλλεπάλληλα ὑπουργεῖα ἐντὸς ἐνὸς δεκαπενθημέρου; ποῦ ἄλλου εἶδετε λαὸν ὀλόκληρον καθήμενον εἰς τὰ καφφενεῖα καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου, εἰμὴ περὶ τῆς πολιτείας φροντίζοντα; ποῦ ἄλλου εἶδετε, τέλος πάντων, πανεπιστήμιον ἐφωδιασμένον διὰ τοσοῦτου σμήνους καθηγητῶν καὶ τόσους ἄλλους σοφωτάτους ἀνδρας κρισοφυλακτοῦντας ἵνα εἰσπηθήσωσιν ἐντὸς αὐτοῦ; Τί ταῦτα πάντα σημαίνουν, παρ' ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι φυτώριον ὑπουργῶν, ἔτι ὁ λαὸς αὐτῆς ὑπερπληρώσας τὸ θάλαντιον διὰ τῆς ἐργασίας του, φροντίζει τώρα, ὑπὸ υἱτικῆς εὐγνωμοσύνης κινούμενος, καὶ περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν κοινῶν, καὶ ὅτι ἡ παιδεία ἐφθασεν ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸ ἄκρον ἄκρον αὐτῆς;

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα δὲν εἶναι σήμερον καιρὸς νὰ ἐξετάσωμεν· τοῦτο δὲ μόνον λέγομεν ὅτι μία τις μικροτάτη ἑλλειψὶς ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὴν τε-

λειοποιήσιν τῆς ἐπιστημονικῆς μαθήσεως, ἢ ἔλλειψις δηλαδὴ βιβλίων. Οἱ ταλαίπωροι φοιτηταὶ ἀναγκάζονται ἕνεκα τούτου νὰ δαπανῶσι τὰ τέσσαρα ἔτη τῆς φοιτήσεώς των εἰς ἀντιγραφάς. Πρέπει ν' ἀντιγράψωσι τὰ τετράδια τοῦ φιλοσόφου, τὰ τετράδια τοῦ βοτανικοῦ, τὰ τετράδια τοῦ φυσικοῦ, τὰ τετράδια τοῦ φυσικοῖστορικοῦ, τὰ τετράδια τοῦ παθολόγου, καὶ πολλὰ ἄλλα, τὰ ὅποια τώρα δὲν ἐνθυμοῦμαι, ὡς ἂν εὕρισκόμεθα εἰσέτι εἰς τὸν 18ον αἰῶνα! Οἱ σοφοὶ καθηγηταὶ δὲν εὐκαιροῦσι νὰ ἐκδώσωσι διὰ τοῦ τύπου τὰ μαθήματά των, διότι τὸν καιρὸν των δαπανῶσιν εἰς ἄλλα ὠφελιμώτερα. Καὶ τίς περὶ τούτου ἀμφιβάλλει ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὰ Φιλολογικὰ πάρεργα τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας, τὰ ἐπιστημονικὰ παράδοξα τοῦ καθηγητοῦ τῆς φυσικῆς, τὸ Τύρι λύρι τοῦ καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς, τὰς σατυρικὰς διατριβὰς τοῦ καθηγητοῦ τῆς γενικῆς ἱστορίας καὶ τὴν γραμματικὴν του!

Ὅπωςδήποτε ἡ ἔλλειψις ὑπάρχει καὶ ταύτην πάνυ φιλοτίμως θεραπεύει ἐν μέρει ὁ κύριος Παῦλος Ἰωάννου διὰ τοῦ σήμερον ἀναγγελιομένου ἀξιολόγου βιβλίου του. Εἶθε δὲ καὶ ἄλλοι νὰ μιμηθῶσι τὸ καλὸν τοῦτο παράδειγμα καὶ νὰ ἐξομαλύνωσι διὰ τῆς ἐκδόσεως καταλλήλων ἐπιστημονικῶν βιβλίων τὴν σχολιὰν καὶ δυσπρόσιτον πρὸς τὰς ἐπιστήμας ὁδόν.

— *Περὶ Θράκης. Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς ἐν Φιλίππουπόλει κεντρικῆς ἑλληνικῆς Σχολῆς, ὑπὸ Βλασίου Γ. Σκορδέλη (Σχολάρχου). Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1865.*

Ἄν καὶ συντομωτάτη ἡ περὶ Θράκης αὕτη μονογραφία, περιέχει ὅμως τὰ κυριώτερα καὶ ἀξιολογώτερα ἱστορικὰ γεγονότα μετὰ πολλῆς σαφειᾶς ἐκτεθειμένα. Ὁ συγγραφεὺς ἐν τέλει προεπαθεὶ λίαν εὐφυῶς ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Θράκη διαμένει μέχρι σήμερον χώρα Ἑλληνικὴ περαίνει δὲ τὴν πραγματείαν του διὰ τοῦ ἐξῆς ἀξιωματικοῦ ἐπιλόγου. . .

. . . «Ἡ μεγίστη, ἡ ζῶσα ἀπόδειξις τῆς ἑλληνικότητος ἡμῶν κεῖται ἐν ἡμῖν αὐτοῖς· εἰς ἡμᾶς ἐναπόκειται καὶ μάλιστα εἰς τὴν φίλην νεότητα, ν' ἀποδείξωμεν καὶ νὰ μαρτυρήσωμεν ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου, ὅτι εἴμεθα ἀπόγονοι τῶν ἀθανάτων Ἑλλήνων, διὰ διαγωγῆς, διὰ χαρακτῆρος, δι' ἀρετῶν, δι' ἔργων ἀληθῶς Ἑλληνικῶν.»

Θ.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ο ΝΕΚΡΟΣ ΙΠΠΟΤΗΣ.

(Κατὰ τὸ Δαυϊκόν.)

(Ἀφιερῶται τῇ Μαρτίᾳ.)

Τὴν νύκτα ὁ ἵπποτης· Ἄζ τὸν ἵππον του λαμβάνει,
 Κ' εἰς τὴν πατρίδα τὴν αἰγὴν τῆς νέας Ἑλσης φθάνει.
 Τοῦ ἀρραβῶνα του τελεῖ, πλὴν μὴν παρήλθε μόνον,
 Κ' ὑπὸ τὴν μαῦρην γῆν ὁ Ἄζ κοιμᾶται τῶν ὄρμων.
 Ἡ Ἑλση κλαίει, καὶ σκληρῶς τὴν κεφαλὴν της κρούει·
 Ὁ Ἄζ, ἀπὸ τὴν κλίνην του τὴν κάτω τὴν ἀκούει.
 Τὰ ἐσπαρμένα του ὄσῃ μετὰ σπουδῆς συναρίζει,
 Τὰ συναρμῶζει τρίζοντα, τοὺς σκώληκας τινάζει,
 Κ' ἐγείρεται τὸ φέρετρον λαμβάνων εἰς τὸν ὄμον,
 Καὶ βαίνει πρὸς τῆς παλαιᾶς ἀγάπης του τὸν δρόμον. . .
 Κτυπᾷ μὲ τὸ φορεῖον του τοῦ οἴκου της τὴν θύραν.
 — Ἄνοιξον, Ἑλση! ἔκραξε, πρὸς τὴν παρθένον χήραν.
 — Ἄν εἶσαι σὺ ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος ἐάν εἶσαι,
 ὦ! τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα νὰ εἴπῃς μὴ ἀρνήσαι!
 — Ἄνοιξον, κόρη! τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα προφέρω·
 Μ' ἐκούρασεν ὁ οἶκος μου ἐν εἰς τοὺς ὄμους φέρω.
 Ὁ ἔρωσ ὑπερίσχυεν· ἀνοίγει παραφόρος
 Τὴν θύραν, καὶ ὁ ζοφερός εἰσῆλθεν ὁδοπόρος. . .
 Πλήρης χαρᾶς εἰς τὴν λευκὴν τὸν ἔθλιβεν ἀγκάλην.
 — ὦ Ἄζ! εἶσαι ὁ ἴδιος! μοὶ ἀπεδόθης πάλιν. . .
 Εἶν ἀληθὲς, εἶσαι νεκρὸς, σὲ ἤλλαξε τὸ χῶμα,
 Πλὴν τώρα, τώρα, σ' ἀγαπῶ πλειότερον ἀκόμα!
 Δὲν ἤνοιξε τὰ χεῖλη του. . . ἀφῆκε τὸ φορεῖον,
 Κ' εἰς τὴν ἐστίαν ὠρμησε νὰ θερμανθῇ πλησίον. . .
 Ἐνηγκαλίσθη τὴν πυρὰν, κ' ἤκούετο ὁ ἦχος
 Κροτούντων τῶν ὀδόντων του ἀπὸ θανάτου ψύχος. . .
 — Ἑλση! — ὦ! λάλει· ἀνοίξον τὰ κεκλεισμένα χεῖλη,
 Καὶ πάντοτε ὄμιλει μου, καὶ πάντοτε ὄμιλει!
 — Ἀπέμαθον νὰ ὄμιλῶ! ἐκεῖ δὲν ὄμιλοῦμεν. . .
 — ὦ Ἄζ! — Μόνον πλανώμεθα καὶ τὸν θεὸν ζητοῦμεν.
 — Λάβε με, λάβε με μὲ σέ! ὦ Ἄζ μου, εὐσπλαγχνία!
 — Εἶναι στενὰ, πολὺ στενὰ καὶ ψῦχος, καὶ σκοτία!
 — Ἄλλοιμονον· εἶναι βαρὺ τὸ χῶμα εἰς τὸ μνήμα;
 — Πολὺ βαρὺ· ὅμως πολὺ βαρύτερον τὸ κῆμα. . .
 Εἶπέ με, Ἄζ, ἀγάπη μου, ὑπὸ τὸ μαῦρον χῶμα,
 Τί κάμνεις, τί, εἰς τὸ ψυχρὸν καὶ ζοφερόν σου εἶρωμα;
 — Ὅταν δὲν κλάης μοῦ κοσμοῦν τὸ φέρετρον μουραῖναι,
 Ἄλλ' ὅμως πλῆρες αἵματος· ὁπότεν κλάης εἶναι. . .
 — ὦ! σίγα! — Ἑλση, λέγε με, ὁ ἥλιός σας κόρη,
 Ἐξέρχεται ὡς ἄλλοτε καὶ λάμπει εἰς τὰ ὄρη;
 — Ναὶ λάμπει! — Ἡμεῖς ἥλιον δὲν ἔχομεν. . . ἀκόμα
 Θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ πᾶν παγωμένον σῶμα;
 — Θερμαίνει μόνον εὐτυχεῖς! ἡμεῖς δὲν μᾶς θερμαίνει!
 Κ' ἔχετε βόδα πάντοτε, ὦ Ἑλση πεφιλημένη;
 Τὴν ἐβόλπε, τὴν ἐβόλεπε μὲ τὸ βαθύ του ὄμμα·
 Ἐξαίφνης· — Ἑλση, ἔκραξε, μὲ ἀγαπᾷ ἀκόμα;
 Ἡ κόρη εἰς τοὺς κόλπους του θρηνοῦσα ἐβυθίσθη,
 Καὶ ἡ ζωὴ τὸν θάνατον θερμῶς ἐνηγκαλίσθη.
 Τότε φωνὴ ἀντήχησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀνέμων·
 Ἠγέρθη, τὴν ἀπώθησε, καὶ ἠκροᾶτο τρέμων. . .